

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Τεύχος 21ον ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ
ΧΙΟΣ

Ἱ. Ναός Εὐαγγελιστρίας Καρδαμύλων.

Τό μαρτύριον τοῦ Ἱερομάρτυρος π. Σταματίου Χαρτουλάρη
(Μεγάλη Πέμπτη 1822).

Εἰκὼν Ἐξωφύλλου: Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἰς τό τέμπλον
τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου πόλεως Χίου.

Αριθμ. Πρωτ. 346

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ
ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

*

Αδελφοί συλλειτουργοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,
Χριστὸς Ἀνέστη!

Ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι πιστοὶ ἐορτάζομεν καὶ ἐφέτος χαρμοσύνως τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ψάλλομεν: «Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου ἀπαρχὴν καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν Αἴτιον» (τροπάριον τοῦ Κανόνος τῆς Ἀναστάσεως).

Καὶ ἐνῶ ἡμεῖς χαρμοσύνως ἐορτάζομεν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, ὡς πραγματικότητα ζωῆς καὶ ἐλπίδος, πέριξ ἡμῶν, ἐν τῷ κόσμῳ, ἀκούομεν τὰς κραυγὰς καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ θανάτου, τὰς ὁποίας ἐκτοξεύουν ἐκ πολλῶν σημείων τῆς γῆς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ λύσουν τὰς διαφορὰς τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς θανατώσεως τῶν ἀντιπάλων, γεγονὸς τὸ ὁποῖον καὶ ἀποτελεῖ τὴν μεγαλυτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἀδυναμίας των. Διότι, διὰ τῆς προκλήσεως τοῦ θανάτου τοῦ συνανθρώπου, διὰ τῆς ἐκδικητικότητος κατὰ τοῦ ἐτέρου, τοῦ διαφορετικοῦ, δὲν βελτιώνεται ὁ κόσμος, οὔτε ἐπιλύονται τὰ προβλήματα τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι, ἄλλωστε, ὑπὸ πάντων παραδεκτὸν καὶ ἀναγνωριζόμενον, ἰδιαίτερος δὲ ὑπὸ τῶν σκεπτομένων ἀνθρώπων πάσης ἐποχῆς, ὅτι τὸ κακὸν νικᾶται διὰ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ οὐδέποτε διὰ τοῦ κακοῦ. Τὰ προβλήματα ἐπιλύονται ἀληθῶς διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς τιμῆς τῆς ἀξίας τοῦ προσώπου καὶ διὰ τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων του. Καὶ ἀντιστρόφως, τὰ παντὸς εἶδους προβλήματα δημιουργοῦνται καὶ ὀξύνονται ἐκ τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τῆς καταπατήσεως τῶν δικαίων αὐτοῦ, ἰδιαίτερος τοῦ ἀδυνάτου, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ δύναται νὰ αἰσθάνεται ἀσφαλῆς καὶ ὁ ἰσχυρὸς νὰ εἶναι δίκαιος διὰ νὰ ὑπάρξῃ εἰρήνη.

Αλλά ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἀπέδειξε καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἀδυναμίαν τοῦ θανάτου νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ ἐπιφέρει σταθερὰν μεταβολὴν εἰς τὸν κόσμον. Αἱ δημιουργούμεναι διὰ τοῦ θανάτου καταστάσεις εἶναι ἀναστρέψιμοι, διότι, παρὰ τὰ φαινόμενα, εἶναι προσωριναί, δὲν ἔχουν ρίζαν καὶ ἱκμάδα, ἐνῶ ἀοράτως παρὼν εἶναι ὁ πάντοτε νικῆσας τὸν θάνατον Χριστός.

Ἡμεῖς, οἱ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα μας εἰς Αὐτόν, πιστεύομεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Ἀνάστασις προσφέρονται ὑπὸ τοῦ πατήσαντος τὸν θάνατον καὶ τὴν ἰσχύν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς Αὐτὸν μόνον καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν Του ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐλπίζῃ. Ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν Ἀνάστασιν, εἰς τὴν Ἀνάστασιν πάντων ἡμῶν, ἡ πίστις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διδασκαλίας Του εἰς τὴν ζωὴν μας ὁδηγοῦν εἰς τὴν σωτηρίαν πάντων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων μας ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα,

Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὑπέρβασις αὕτη τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, εἶναι τὸ κήρυγμα τῆς ζωῆς ἐναντι τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου καὶ τῆς περιπετείας τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ εἰς αὐτὸ προσκαλοῦμεν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡμεῖς ὁ ἐλέω Θεοῦ Προκαθήμενος τῆς ἐν ἀληθείᾳ Ὁρθοδόξου ἀγάπης, πάντα ἀνθρώπον εἰς γνῶσιν καὶ βίωσιν, φρονούντες ὅτι μόνον δι' αὐτοῦ θὰ ἐπανευρεθῇ ἡ «κλαπεῖσα» ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης συγχύσεως «ἐλπίς ἡμῶν» καὶ τοῦ κόσμου παντός.

Εἶθε τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως νὰ φωτίζῃ τὰς καρδίας ὅλων διὰ νὰ χαίρωνται ὁμοῦ μετὰ τῶν συνανθρώπων των ἐν ἀγάπῃ, εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ ἐν τῷ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος εἶναι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή.

Αὐτῷ μόνῳ, τῷ Ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν Κυρίῳ τῆς δόξης, τῷ «ζωῆς κυριεύοντι καὶ θανάτου δεσπόζοντι», τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τοῖς «ἐν τοῖς μνήμασι ζῶνι χαριζομένῳ», ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐχαριστία. Ἀμήν.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βιε'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Αρ. Έγκυκλίου: 20

Αρ. Πρωτ.: 776

Αρ. Διεκπ.: 258

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρός

Τόν Ιερόν Κλήρον

καί τόν εὐσεβή λαόν

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Θέμα: «Πασχάλιος Ποιμαντορική Έγκύκλιος».

«Ἀνέστη Χριστός, καί νεκρός οὐδείς ἐπὶ μνήματος».
(Κατηχητικός Λόγος ἱεροῦ Χρυσοστόμου)

Ἀγαπητοί μου,

ΧΡΙΣΤΟΣ ἈΝΕΣΤΗ!

Πρό ὀλίγων ἡμερῶν ἠκούσαμεν τήν καταδίκην εἰς θάνατον, πού ἐπέβαλεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τόν Θεόν. Σήμερον ἀκούομεν τήν «καταδίκην» εἰς ἀθανασία, πού ὁ Θεός διά τῆς ἀναστάσεώς Του χαρίζει εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τό μεγαλύτερον μῖσος τό ἔδειξαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τόν Θεόν, ὅταν Τόν ἐσταύρωσαν. Τήν μεγαλυτέραν ἀγάπην δεκνύει ὁ Θεός πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ἀνασταίνεται. Οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νά καταστήσουν τόν Θεόν θνητόν, ἀλλά ὁ Θεός διά τῆς ἀναστάσεώς Του κατέστησε τοὺς ἀνθρώπους ἀθανάτους. Ὁ θάνατος δέν ὑπάρχει πλέον. Ἡ ἀθανασία κατέκλυσε τόν ἄνθρωπον καί ὅλους τοὺς κόσμους του.

Διά τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὠδηγήθη τελεσιδικῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀθανασίας καὶ ἔγινε φοβερὰ καὶ δι' αὐτὸν τὸν θάνατον. Πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο φοβερός διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὁ ἄνθρωπος γίνεται φοβερός διὰ τὸν θάνατον. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ζῇ διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἀναστάντα Θεάνθρωπον, ζῇ ὑπεράνω τοῦ θανάτου. Καὶ ὅταν ἀποθνήσκη ἀφήνει ἀπλῶς τὸ ἔνδυμα τοῦ σώματος τοῦ διὰ νὰ τὸ ἐνδυθῇ ἐκ νέου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος κατέστη θνητός καὶ πεπερασμένος· διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἀθάνατος καὶ αἰώνιος. Εἰς αὐτὸ ἐγκείται ἡ δύναμις καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ παντοδυναμία τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Διὰ τοῦτο ἄνευ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ δέν θὰ ὑπῆρχε κἂν ἡ χριστιανικὴ πίστις. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ μεγαλύτερον θαῦμα μεταξύ τῶν θαυμάτων Του. Ὅλα τὰ ἄλλα θαύματα πηγάζουν ἀπὸ αὐτὸ καὶ συνοψίζονται εἰς αὐτό. Ἐκ τῆς ἀναστάσεως ἐκπηγάζουν ἡ πίστις, ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλπίς, ἡ προσευχή, ἡ θεοσέβεια. Οἱ δραπεταὶ μαθηταί, πού ἔφυγαν μακρὰν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν ὅταν ἐσταυρώθη, ἐπιστρέφουν πρὸς Αὐτὸν ὅταν ἀνέστη. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἔγιναν χριστιανοί, διότι ἀνέστη ὁ Χριστός, διότι ἐνίκησε τὸν θάνατον. Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὐδεμία θρησκεία ἔχει· ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνυψώνει τὸν Κύριον ὑπεράνω ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατὰ τρόπον μοναδικόν καὶ ἀναμφισβήτητον δευκνύει καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς καὶ Κύριος εἰς ὅλους τοὺς ὁρατοὺς καὶ ἀοράτους κόσμους.

Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἱστορία ἐνός καὶ μοναδικοῦ θαύματος, τοῦ θαύματος τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον συνεχίζεται διαρκῶς εἰς ὅλας τὰς καρδίας τῶν χριστιανῶν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα μέχρι τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Εἰς τέσσαρας μόνον λέξεις συγκεφαλαιοῦνται καὶ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια τοῦ Χριστοῦ: Χριστὸς Ἀνέστη! - Ἀληθῶς ἀνέστη!... Εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν εὐρίσκεται ἀπὸ ἓνα Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια εὐρίσκεται ὅλον τὸ νόημα ὅλων τῶν κόσμων τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων. Καὶ ὅταν ὅλα τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅλαι αἱ σκέψεις του

συγκεντρωθῶν εἰς τὴν βροντὴν τοῦ πασχαλινοῦ αὐτοῦ χαιρετισμοῦ: «Χριστὸς Ἀνέστη!», τότε ἡ χαρὰ τῆς ἀθανασίας σείει ὅλα τὰ ὄντα, καὶ αὐτὰ ἐν ἀγαλλιάσει ἀπαντοῦν καὶ ἐπιβεβαιοῦν τὸ πασχάλιον θαῦμα: «Ἀληθῶς ἀνέστη!».

Αγαπητοί μου,

Μέχρι τῆς ἀναστάσεώς Του ὁ Κύριος ἐδίδασκε περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνάστασίν Του ἔδειξεν ὅτι ὁ Ἰδιος ὄντως εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή. Μέχρι τῆς ἀναστάσεώς Του ἐδίδασκε περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνάστασίν Του ἔδειξε ὅτι ὁ Ἰδιος εἶναι πράγματι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Μέχρι τῆς ἀναστάσεώς Του ἐδίδασκεν ὅτι ἡ πίστις εἰς Αὐτόν μεταφέρει ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνάστασίν Του ἔδειξεν ὅτι ὁ Ἰδιος ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἐξησφάλισε τοιοῦτοτρόπως εἰς τοὺς τεθνατωμένους ἀνθρώπους τὴν μετάβασιν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ἀνάστασιν.

Καὶ ἀκόμη ἀνευ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου δέν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ οὔτε ἡ ἀποστολικότης τῶν Ἀποστόλων, οὔτε τὸ μαρτύριον τῶν Μαρτύρων, οὔτε ἡ ὁμολογία τῶν Ὁμολογητῶν, οὔτε ἡ ἀγιότης τῶν Ἀγίων, οὔτε ἡ ἀσκητικότης τῶν Ἀσκητῶν, οὔτε ἡ θαυματουργικότης τῶν θαυματουργῶν, οὔτε ἡ πίστις τῶν πιστευόντων, οὔτε ἡ ἀγάπη τῶν ἀγαπώντων, οὔτε ἡ ἐλπίς τῶν ἐλπίζόντων, οὔτε ἡ νηστεία τῶν νηστευόντων, οὔτε ἡ προσευχή τῶν προσευχομένων, οὔτε ἡ πραότης τῶν πράων, οὔτε ἡ μετάνοια τῶν μετανοούντων, οὔτε ἡ εὐσπλαχνία τῶν εὐσπλάχνων, οὔτε οἰαδήποτε χριστιανικὴ ἀρετὴ ἢ ἀσκησις. Ἐάν ὁ Κύριος δέν εἶχεν ἀναστῇ καὶ ὡς Ἀναστάς δέν εἶχε γεμίσει τοὺς μαθητάς Του μὲ τὴν ζωοποιὸν δύναμιν καὶ τὴν θαυματουργικὴν σοφίαν, ποῖος θὰ ἠδύνατο αὐτοὺς τοὺς φοβισμένους καὶ δραπετάς νὰ τοὺς συγκεντρώσῃ καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν σοφίαν διὰ νὰ ἠδύναντο τόσον ἀφοβα καὶ μὲ τόσην δύναμιν καὶ σοφίαν νὰ κηρύττουν καὶ νὰ ὁμολογοῦν τὸν Ἀναστάντα Κύριον καὶ νὰ πηγαίνουν μὲ τόσην χαρὰν εἰς τὸν θάνατον δι' Αὐτόν; Καὶ ἂν ὁ Ἀναστάς Σωτὴρ δέν τοὺς εἶχε γεμίσει μὲ τὴν θεϊαν δύναμίν Του καὶ σοφίαν, πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνάψουν μέσα εἰς τὸν κόσμον τὴν ἄσβεστον πυρκαϊάν τῆς καινοδιαθηκικῆς πίστεως αὐτοὶ οἱ ἀπλοῖκοί, ἀγράμματοι, ἀμαθεῖς καὶ πτωχοὶ ἄνθρωποι; Ἐάν ἡ χριστιανικὴ πίστις δέν ἦτο ἡ πίστις τοῦ

Ἀναστάντος καί κατά συνέπειαν τοῦ αἰωνίως ζώντος καί ζωοποιούντος Κυρίου, ποῖος θά ἡδύνατο νά ἐμπνεύσῃ τοὺς Μάρτυρας εἰς τόν ἄθλον τοῦ μαρτυρίου, καί τοὺς Ὁμολογητάς εἰς τόν ἄθλον τῆς ὁμολογίας, καί τοὺς Ἀσκητάς εἰς τόν ἄθλον τῆς ἀθλήσεως, καί τοὺς Ἀναργύρους εἰς τόν ἄθλον τῆς ἀναργυρίας, καί τοὺς Νηστευτάς εἰς τόν ἄθλον τῆς νηστείας καί τῆς ἐγκρατείας, καί ὅποιονδήποτε χριστιανόν εἰς ὅποιονδήποτε εὐαγγελικόν ἄθλον;

Ὅλα αὐτά εἶναι ἀληθινά καί πραγματικά διὰ κάθε ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν. Διότι ὁ θαυμαστός καί γλυκύτατος Κύριος Ἰησοῦς, ὁ Ἀναστάς Θεάνθρωπος, εἶναι ἡ μόνη Ὑπαρξις μέ τήν ὁποίαν δύναται ὁ ἄνθρωπος νά νικήσῃ καί τόν θάνατον καί τήν ἁμαρτίαν καί τόν διάβολον, καί νά καταστῇ μακάριος καί ἀθάνατος, συμμέτοχος εἰς τήν Αἰωνίαν Βασιλείαν τῆς Ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο, διὰ τήν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν ὁ Ἀναστάς Κύριος εἶναι τά πάντα ἐν πᾶσι εἰς ὅλους τοὺς κόσμους, ὅτι τό Ωραῖον, τό Καλόν, τό Ἀληθές, τό Προσφιλές, τό Χαρμόσυνον, τό Θεῖον, τό Σοφόν, τό Αἰώνιον. Αὐτός εἶναι ὅλη ἡ Ἀγάπη μας, ὅλη ἡ Ἀλήθειά μας, ὅλη ἡ Χαρά μας, ὅλον τό Ἀγαθόν μας, ὅλη ἡ Ζωή μας, ἡ Αἰώνια Ζωή εἰς ὅλας τὰς θείας αἰωνιότητας καί ἀπεραντοσύνας.

Διὰ τοῦτο καί πάλιν, καί πολλάκις, καί ἀναρίθμητες φορές: Χριστός Ἀνέστη!

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ 2015

Μέ πατρικές εὐχές
Ὁ Μητροπολίτης

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΓΓΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

*Κατὰ τὸν Ὅσιον Νικόδημον τὸν Ἀγιορείτη
(μελοποιημένον εἰς ἡρωϊκὸν ἑξάμετρον)*

*

Ὅφρα κε νωιτέροισιν ἐν οὐασι πάγχυ βάλωμεν,
Θέσφατον, ἱμερόεσσαν, ἀγνήν, Εὐάγγελον ὄππα,
Μειλίξωμεν Ἀνακτα Θεόν, μέγαν, οὐρανίωνα.

Ἰθυγενεῖς Σοφίη.

Εὐαγγελίῳ κλύωμεν.

Εἰρήνη χαρίεσσ' ἐπ' ἀπείρονα δῆμον ἐσεῖται.

Ἐκ δ' ἄρ' Ἰωάννοιο, τόδ' ἔστι βροντογόνοιο.

Ἀλλ' ἄγετ' ἀτρεμέσι χρησμοὺς λεύσωμεν ὀπωπαῖς.

Εὖτε δὴ ἥλιος φαέθων ἐπὶ ἑσπερον ἦλθε.

Καὶ σκιάωντο ἀγυιαί, ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ,

Ἦματι ἐν πρώτῳ, ὅτε τύμβου ἄλτο Σαωτήρ,

Κληῖσται δὲ ἔσαν θυρίδες πυκινῶς ἀραρυῖαι,

Βλήντο δὲ πάντες ὀχήες εὖσταθέος μεγάρῳ

Ἐνθα μαθηταί, ὁμοῦ τε ἀολλέες ἠγερέθοντο,

Μυρόμενοι θανάτῳ ἐπ' ἀεικείῃ Χριστοῦ Ἀνακτος,

Καὶ χόλον ἀφραίνοντα Ἰουδαίων τρομέοντες,

Ἦλυθε δὴ τότε Χριστὸς Ἀναξ θεοειδέϊ μορφῇ

Ἔστη δ' ἐν μεσσήτῳ ἀναφανδόν, καὶ φάτο μῦθον.

Ειρήνη ὑμῖν φίλη, ἡσυχίη τ' ἐρατεινή.
Ὡς εἰπών, ἐπέδειξεν ἑὴν πλευρὴν ἠδὲ χεῖρας·
Γήθησαν δὲ μαθηταί, ἐπὶ ἴδον Εὐρυμέδοντα.
Τοὺς δ' αὖτις προσέειπεν Ἰησοὺς οὐρανοφοίτης·
Εἰρήνη ὑμῖν φίλη, ἡσυχίη τ' ἐρατεινή·
Ὡς ἐμὲ πέμψε Πατὴρ, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει,
Ὡδ' ἐγὼ ὑμέας εἰς χθόνα πέμπω εὐρυόδειαν.
Ὡς ἄρα φωνήσας, μύσταις ἔμπνευσ' ἀγορεύων·
Πνεῦμα δέχνησθ' ἅγιον φαεσίμβροτον, ὑψιθόωκον·
Ὦν μὲν ἀτασθαλίας θνητῶν ἀφέητ' ἐπὶ γαίαν,
Τοῖσιν ἢ που ἀφίενται ἐπ' οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Ὦν δ' ἄρ' ἐπεσβολίας ὑπερφιάλων κρατέητε,
Τοῖσιν ἀλυκτοπέδης κεῖναι σθεναρῶς κρατέονται.
Θωμᾶς δ' ὧ ἐπίκλησις ἅπασι Δίδυμος ἀκούειν,
Οὐχ ἅμα τοῖς ἄλλοις μύσταις πρὶν ὁμώροφος ἔσκε,
Ἰησοὺς ὅτ' ἔβη εἰσὼ μελάθροιο ἐταίρων.
Ἰαχον οὖν ἄλλοι τοῦτω ἐρίηρες ἐταῖροι·
Εἶδομεν ὀφθαλμοῖσιν Ἰησοῦν Παγκρατέοντα.
Τοὺς δ' ἀπαμειβόμενος Θωμᾶς προσέφησεν ἀτειρής·
Ἰχνία ἦν μὴ ἰδῶ μετὰ χεῖρεσιν ἡλοτορῆτης,
Δάκτυλον ἐμβάλω τε ἐκείνου ἐνδοθι χειρός,
Χεῖρά τ' ἐμὴν εἰσὼ πλευρῆς οἱ ῥεῖα βαλοίμην,
Οὐποτε ὑμετέροισι λόγοις κεφαλὴ κατανεύσω.

"Ιδε ὁ ἄνθρωπος"

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου

Ὁ Ἰησοῦς σύρεται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα Καϊάφα στὸ πραιτόριο, στὸ προαύλιο τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Πιλάτου. Ἐκεῖ, μετὰ τὴν ἀνάκριση, ὁ Ἰησοῦς δέχεται ἐξευτελισμούς καὶ ἐσχάτη Ταπείνωση. Σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση ὁ Πιλάτος φέρνει τὸν Ἰησοῦ ἐξω, Τὸν δείχνει στὸ φρυάσσον πλῆθος καὶ λέγει. "Ἴδε ὁ ἄνθρωπος".

Εἰς τὸ "Ἴδε ὁ ἄνθρωπος" τοῦ Πιλάτου ἄς στρέψουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας. Ἀς ἀντικρύσουμε στὴν εἰκόνα τοῦ Ἑσταυρωμένου τὴ δική μας εἰκόνα, πῶς διαφθείρουμε, πῶς ἐξευτελίζουμε, πῶς παραμορφώνουμε τὴν ὡραία εἰκόνα τῆς προσωπικότητάς μας ἁμαρτάνοντες καὶ διαφθείροντες τὸν ψυχικὸ μας κόσμο. Ξανασταυρώνουμε οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι τὸν Χριστὸν μὲ ὅσα μέτρα διαφθορᾶς χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ καταστρέψουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ τοὺς συνανθρώπους μας. Ξανασταυρώνουμε τὸ Χριστό, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροι, δῆθεν "προοδευτικοί" καὶ ἀρνητές τῆς ἱστορίας, τῶν παραδόσεων, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς πατρίδος μας. Ξανασταυρώνουμε τὸν Χριστό καὶ Τὸν καρφώνουμε στὸ σταυρό, πού μᾶς ἔχει στήσει ὁ πονηρὸς μὲ τὸ νὰ κάνουμε χρῆση ναρκωτικῶν. Ξανασταυρώνουμε τὸ Χριστό καὶ τὸν ἑαυτὸ μας μὲ κάθε μέσο πού χρησιμοποιοῦμε γιὰ ἀνατροπὴ τῶν ιδεωδῶν τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ μας. Ξανασταυρώνουμε τὸ Χριστό ἀλληλομισοῦμενοι, ἀλληλοσυκοφαντούμενοι, ἀλληλοπολεμούμενοι. Ξανασταυρώνουμε τὸ Χριστό ὅσοι μέσα στὴν κοινωνία, τὴν οἰκογένεια, στὸν περίβολο τῆς δράσεώς μας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός μας γινόμαστε δολιοφθορεῖς τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν τῆς κοινωνίας μας, τοῦ οἴκου μας, τοῦ πλησίου μας.

"Ἴδε ὁ ἄνθρωπος", τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, πῶς τὸ καταντήσαμε. Ὁ Χριστὸς ἐσαρκώθη καὶ ἐγένετο "ἄνθρωπος" ὅμοιος μὲ μᾶς καὶ ἔπαθε "ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ". Σήμερα ὑπερηφανευόμαστε ὅτι ὡς Χριστιανοὶ ἐδημιουργήσαμε τὸν ὡραιότερο καὶ ὑψηλότερο πολιτισμό. Δυστυχῶς, ὁμως, παραμορφώσαμε τὰ διδάγματα τοῦ Χριστοῦ περὶ Θεοῦ, ἀνθρώπου καὶ κόσμου. Ὑλοφροσύνη, ἡδονισμός, δοκησιοφία, ἀνηθικότης, πνευματικὴ διαστροφή καὶ ἀνατροπὴ ὑγιῶν

ἀρχῶν καὶ Χριστιανικῶν ἐντολῶν· θραυστάτη διάθεσις· ἐσκεμμένη παράβασις τῶν νόμων· αἰμοχαρεῖς διαθέσεις· βίαιες ἀπαγωγές ἀθῶων προσώπων· ἀρπαγές ξένων ἀγαθῶν· ἐγκληματική δράσις· ἀσπλαχνία καὶ ἀφάνταστη σκληρότητα ἐναντι τῶν πασχόντων· πόλεμοι καὶ μάχαι μεταξύ ἀτόμων καὶ λαῶν· μεταξύ κρατῶν καὶ ἐθνῶν· ἀνταγωνισμοὶ γιὰ ἀπόκτηση καταστρεπτικῶν ἐξοπλισμῶν. Αὐτὰ καὶ ἀναρίθμητα ἄλλα ὑποδηλώνουν τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶναι τὰ ἐνδεικτικά τοῦ καταντήματος τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου.

“Ἴδε ὁ ἄνθρωπος” τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ “ἄνθρωπος”, ὁ κατ’ ὄνομα Χριστιανός, πού ὅμως ἀποδεικνύεται συμμέτοχος τῆς σταυρώσεως τοῦ Λυτρωτῆ Του! Ασφαλῶς, ἂν κρίνουμε τὴ σημερινή κατάσταση τῆς κοινωνίας, δέν μποροῦμε νὰ γενικεύσουμε τὸν κανόνα τῆς διαφθορᾶς. Εἶναι, βέβαια, θλιβερά καὶ ἀποκρουστικά ὅσα συμβαίνουν στὴν ἐποχή μας. Ἄν θελήσει κανεὶς νὰ ἐμβαθύνει περισσότερο στὰ “φααινόμενα” αὐτά, θὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος σήμερα, παρὰ τὰ θαυμαστά ἐπιτεύγματά του σὲ κάθε πεδίο τοῦ Ἐπιστητοῦ, καὶ μάλιστα στὸ φυσικό καὶ τεχνικό πεδίο, δέν ἔπαυσε νὰ ρέπει, ἀπὸ τὴ φύση του, ἄλλωστε, στὰ πονηρά. Μέσα στὸ λαβύρινθο τῶν κακιῶν του ὁ ἄνθρωπος ἀναζητεῖ στὸ βάθος, ἔστω καὶ κάνοντας κατάχρησι τοῦ θείου δώρου τῆς ἐλευθερίας του, τὴν δικαιοσύνη, τὴν ἰσότητα στὴν κατανομή τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀπὸ κάθε τι πού περιορίζει τὴν ἐλευθερία του. Ὅμως ὅσα ἀναζητεῖ τὰ ἐπιδιώκει μέ μέσα ἄνομα καὶ ἀήθη, καὶ σὲ χώρους πού δέν προσφέρονται. Ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν, δέν εἶναι ἄλλη, παρὰ μόνο ὁ Χριστός.

Αὐτός εἶναι ὁ χορηγὸς κάθε ἀγαθοῦ.

Αὐτός εἶναι ὁ Λυτρωτὴς καὶ Σωτὴρας μας, ὁ Ὅποιος εἶναι ἕτοιμος σὲ κάθε στιγμή νὰ μᾶς χαρίσῃ κάθε τι πού ἀναζητοῦμε καὶ δέν βρίσκουμε, γιὰ τὸ ἀναζητοῦμε μακριὰ ἀπ’ τὸ Χριστό. Μέσα ἀπὸ τίς πλάνες καὶ τοὺς παραλογισμοὺς τῆς ἀπιστίας, φέγγει, ἔστω καὶ μακριά, τὸ φῶς τοῦ Λυτρωτῆ. Ἡ Χριστιανικὴ Πίστις εἶναι ἡ τεθλιμμένη ἀλλὰ ἀσφαλὴς ὁδὸς διαπλεύσεως τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων. Ὁ σαρκωθεὶς καὶ σταυρωθεὶς Κύριος Ἰησοῦς εἶναι ἕτοιμος νὰ ἀγκαλιάσῃ ἐμᾶς πού μετανοοῦμε καὶ προσευχόμαστε σ’ Αὐτόν. **ΑΜΗΝ!**

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΚΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ*

Τοῦ κ. Εὐαγγέλου Ανδριανού, Ἐπιτίμου Ἀρεοπαγίτου

Κάθε χρονιά, κατά τίς ἡμέρες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας καί τοῦ Πάσχα, ἔρχονται στό νοῦ μας, περισσότερο ἀπό τίς ἄλλες ἡμέρες τοῦ χρόνου, τά περιωπτικά τῆς δίκης καί τῆς καταδίκης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Στήν πραγματικότητα ἔγιναν δύο δίκες, ἡ μία ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου καί ἡ ἄλλη ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου. Ἡ δίκη ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου ἔγινε μέ βάση τό μωσαϊκό Νόμο καί ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου ἔγινε μέ βάση τό ρωμαϊκό ποινικό δίκαιο.

1. Τό Συνέδριο ἀποτελοῦσαν οἱ ἀρχιερεῖς καί ἄλλοι ἄρχοντες τοῦ ὑπόδουλου Ἰσραήλ, καί ἀσκούσε ὅση ἐξουσία εἶχαν ἀφήσει σ' αὐτό οἱ Ρωμαῖοι, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς Δικαστικῆς, ἐκτός ἀπό τήν ἐξουσία ἐπιβολῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς πού τήν εἶχε μόνο ὁ ρωμαῖος διοικητής.

Τά ἱερά Εὐαγγέλια μᾶς λέγουν μόνο ὅτι ἡ καταδίκη στηρίχθηκε στό ὅτι, ὅταν Τόν ἐρώτησε ὁ ἀρχιερέας ἂν εἶναι ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἀπάντησε, σύμφωνα μέ τό κατά Μάρκον Εὐαγγέλιον, «Ἐγώ εἰμί».

Τό Συνέδριο στάθηκε στήν ὁμολογία αὐτή, δέχθηκε ὅτι ὁ Κύριος πραγματικά διακηρύσσει ὅτι εἶναι Υἱός τοῦ Θεοῦ, ἔκρινε ὅτι ἡ διακήρυξη αὐτή ἀποτελεῖ βλασφημία κατά τίς διατάξεις τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου καί Τόν κατεδίκασε.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή πάσχει ἀπό αὐστηρῶς νομικῆς πλευρᾶς. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Συνεδρίου ἔπρεπε νά στηρίζεται στό Θεῖο μωσαϊκό Νόμο. Ἡ πλησιέστερη πρὸς τό νομικό μέρος τοῦ σκεπτικοῦ τῆς διάταξης εἶναι αὐτή τοῦ Δευτερονομίου κεφ. 18 στίχ. 20 κατά τήν ὁποία «ὁ προφήτης, ὃς ἂν ἀσεβήσῃ λαλήσαι ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ρῆμα, ὃ οὐ προσέταξα λαλήσαι, καί ὃς ἂν λαλήσῃ ἐν ὀνόματι θεῶν ἐτέρων, ἀποθάνειται ὁ προφήτης ἐκεῖνος». Προφανῶς τό Συνέδριο δέχθηκε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς, μέ τό νά ἀπαντήσῃ στήν ἐρώτηση τοῦ ἀρχιερέα ἂν εἶναι ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ «ἐγώ εἰμί» ἀσέβησε γιατί «ελάλησε ἐπὶ τῷ ὀνόματι [τοῦ Θεοῦ] ρῆμα ὃ οὐ προσέταξε λαλήσαι». Ἐδῶ ὅμως τό συνέδριο διέπραξε τό βαρύντατο νομικό σφάλμα: Ἡ διάταξη αὐτή ἐπιβάλλει ὡς προϋπόθεση τῆς καταδίκης τό «οὐ προσέταξα λαλήσαι» δηλαδή τό ὅτι, αὐτά πού εἶπε ὁ

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τήν Ἐφημερίδα «ΕΣΤΙΑ» ἀρ. φύλλου 40127/ 14 -4- 2015.

προφήτης, δέν τά εἶπε μέ ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Τό στοιχείο αὐτό, ὄχι μόνο δέν τό ἐρεῦνησε τό Συνέδριο, ἀλλά οὔτε κἀν τό ἀνέφερε στήν ἀπόφασή του. Δέν εἶπε δηλαδή ὅτι τό «ἐγώ εἰμί» δέν εἰπώθηκε μέ ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Καί πολύ περισσότερο δέν ἐρεῦνησε ἂν ὁ Κύριος εἶναι πραγματικά ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, οὔτε εἶπε στήν ἀπόφασή του ὅτι δέν εἶναι.

Οἱ μορφωμένοι Ἑβραῖοι καί, πολύ περισσότερο, τά μέλη τοῦ Συνεδρίου, γνώριζαν ἀπό ὅλες τίς προφητείες καί τά κείμενα τῶν Γραφῶν ὅτι «ὁ Χριστός Κυρίου», ὁ Μεσσίας, δέν εἶναι ἀπλός ἄνθρωπος, ἀφοῦ ὁ Δαυῖδ τόν ὀνομάζει Κύριόν του, ἐνῶ εἶναι ἀπόγονός του καί ὁ Ἡσαΐας τόν ὀνομάζει Θεόν ἰσχυρόν, ὅτι ἡ ἐμφάνισή Του θά εἶναι ταπεινή, ὅτι θά θυσιασθῇ ὑπέρ τοῦ λαοῦ καί ὅτι θά ἐμφανισθῇ στή Γαλιλαία.

Γνώριζαν ἐπίσης ὅτι ὁ λαός ὀνόμαζε τόν Κύριο Υἱό Δαυῖδ. Πληροφορίες γιά τά θαύματά Του εἶχαν πάμπολλες γιατί, ὅπως ἀναφέρεται στά Εὐαγγέλια, γραμματεῖς καί νομικοί ἦσαν πολλές φορές παρόντες κατά τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου καί ὅταν ἔκανε τά θαύματα. Μετά τήν ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου ἐγίνε συνέδριο τῶν ἀρχιερέων καί τῶν φαρισαίων, μέ τή συμμετοχή καί τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα κατά τό ὁποῖο παραδέχθησαν ὅτι «οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλά σημεῖα ποιεῖ». Αναφέρονται ἐπίσης καί συζητήσεις μεταξύ αὐτῶν καί τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος τοὺς ἐβαζε καί ἐρωτήματα σχετικά μέ τό Μεσσία πού περίμενε ὁ Ἰουδαϊκός λαός. Ὅταν ρώτησαν αὐτοὺς πού εἶχαν στείλει νά Τόν συλλάβουν γιατί δέν Τόν συνέλαβαν, οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοὶ τοὺς πληροφόρησαν ὅτι «οὐδέποτε ἄνθρωπος ἐλάλησεν ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος».

Παρ' ὅλα αὐτά, τό Συνέδριο δέν ἐρεῦνησε τό οὐσιῶδες καί καίριο αὐτό στοιχείο τῆς κατηγορίας, τό ἂν δηλαδή ὁ Κύριος εἶναι πραγματικά Υἱός τοῦ Θεοῦ, καί παρενόμησε, ὄχι μόνο κατά τήν οὐσία, ἀφοῦ κατεδίκασε ὥς ψευδοπροφήτη τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί ἀπό αὐστηρῶς τυπική καί νομική ἀποψη, καί κατά τό μωσαϊκό Νόμο καί κατά τίς αἰώνιες καί γενικές ἀρχές τοῦ Δικαίου πού ἰσχύουν σέ ὅλους τοὺς αἰῶνες καί γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού ἐπιβάλλουν τήν ἐρευνα ὅλων τῶν στοιχείων τῆς ὑποθέσεως προκειμένου τό Δικαστήριο νά καταλήξῃ στήν ἀπόφασή του.

2. Ὁ Πιλάτος ἦταν ὁ πραιτωρ, δηλαδή ὁ Ρωμαῖος διοικητής τῆς περιοχῆς καί εἶχε, ἐκτός ἀπό τή διοίκηση, καί τή δικαστική ἐξουσία καί, ὥς δικαστής, προφανῶς ἐφάρμοσε τό ρωμαϊκό ποινικό δίκαιο. Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι ὁ Πιλάτος, τήν ἀπόφασή του ἀπό νομικῆς πλευρᾶς, τή στηρίξε στόν Ἰούλιο νόμο περί τῆς Ἐξουσίας (Lex Julia de Majestate) κα-

τά τόν ὁποῖο ἐτιμωρεῖτο κάθε προσβολή τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Από νομικῆς πλευρᾶς ἡ ἀπόφαση πάσχει γιατί ὁ Πιλάτος δέν εἶπε ποιές εἶναι οἱ πράξεις πού προσβάλλουν τήν αὐτοκρατορική ἐξουσία.

Από οὐσιαστικῆς πλευρᾶς παραμένει ἄγνωστον γιά ποιές πράξεις ἐγίνε ἡ καταδίκη. Από τήν ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ «Ἰησοῦς Ναζωραῖος Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων» μπορεῖ νά σκεφθοῦμε ὅτι ὁ Πιλάτος κατεδίκασε τόν Κύριο μέ τήν αἰτιολογία ὅτι προσέβαλε τήν ἐξουσία τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορα μέ τό νά ἀνακηρύσσει τόν ἑαυτό του βασιλιά τῶν Ἰουδαίων, ἑνός λαοῦ πού δέν μποροῦσε νά ἔχει δικό του βασιλιά ἀφοῦ ἦταν ὑπόδουλος στούς Ρωμαίους. Ἄν εἶναι αὕτη ἡ αἰτιολογία, αὕτη εἶναι ἀντίθετη μέ τό ὅτι, σέ ὅλη τή διαδικασία ἐνώπιόν του, ὁ Πιλάτος ἐκρίνε ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἀθῶος. Συνεπῶς ὑπάρχει κραυγαλέα ἀντίφαση μεταξύ τῆς αἰτιολογίας καί τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πιλάτου πού κάνει τήν ἀπόφαση ἄκυρη. Εἶναι μιά ἀπόφαση τοῦ τύπου: «Ἐπειδή ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἀθῶος, διὰ ταῦτα καταδικάζεται εἰς θάνατον».

Μέ πλῆθος παραβάσεων τῶν κανόνων τῆς διαδικασίας, ὅπως ἡ ἀνάκριση τοῦ Κυρίου ἀπό τόν Ἄννα, ὁ ὁποῖος δέν εἶχε καμμία ἐπίσημη ιδιότητα καί ἐξουσία, ἡ κακοποίηση τοῦ Κυρίου πρὶν ἀπό τήν ἐκδοση τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἡ μεταβολή τῆς κατηγορίας ἀπό βλασφημία κατά τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ὁποία ἀποφάσισε τό Συνέδριο, σέ προσβολή κατά τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου καί παρὰ τό γεγονός ὅτι ὁ Ρωμαῖος δικαστής δέν εἶχε δεχθῇ τήν ἐνοχή Του, ὁ Κύριος ὁδηγήθηκε στό Σταυρό.

Ἡ μεγαλύτερη Δίκη ὅλων τῶν αἰώνων ἦταν στήν οὐσία μιά δολοφονία ὑπό τό προσωπεῖο τῆς δίκης, μιά δικαστική δολοφονία.

Ἡ τραγωδία τοῦ Ἀνθρώπου ἐξελίχθηκε μέ τίς θέσεις ἀνεστραμμένες: Τήν Ὑβρι διαπράττει ὁ Λαός, ἐνῶ ὁ Ἥρωσ κατεβαίνει ἀπό τό θρόνο Του γιά νά ἀνεβάσει τόν ἄνθρωπο. Ἡ «κάθαρσις» τῆς ἀνθρώπινης τραγωδίας εἶναι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Μέ τό Πάθος Του καί τήν Ἀνάστασή Του «ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν καί ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν Χριστός ὁ Θεός ἡμᾶς διεβίβασε», ὅπως ψάλλομε κατά τή μεταμεσονύκτια ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως. Ἐστερέωσε γιά τόν ἄνθρωπο τή γέφυρα γιά νά ἀνεβοῦμε, μέ τήν ἀγάπη καί τή μετάνοια, στόν Οὐρανό. Πρέπει νά εἴμαστε προετοιμασμένοι γιά νά εἴμαστε ἄξιοι νά ἀκούσουμε ἐκεῖ ἀπό τόν Ὑπέρτατο Δικαστή τό : «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῷ ἀδελφῶν Μου τῶν ἐλαχίστων, Ἐμοὶ ἐποιήσατε».

«Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων»*

Τοῦ κ. Δημητρίου Χατζηλαζάρου, Αρχαιολόγου

Α'

Μέσα στὴν ἱερὴ ἀτμόσφαιρα τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καθὼς τὸ ἅγιο ἔθνος τοῦ Θεοῦ πορευόμαστε πρὸς τὰ Τεροσόλυμα προκειμένου νὰ συσταυρωθοῦμε, συναποθάνουμε καὶ συναναστηθοῦμε μὲ τὸν Θεάνθρωπο Βασιλιὰ καὶ Κύριό μας, θὰ θέλαμε ἐν ὄψει τῶν Θείων Παθῶν Του, ποὺ θὰ βιώσουμε κατὰ τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, νὰ ἀναδείξουμε μία πολὺ σημαντικὴ διάσταση τῶν γεγονότων ἐκείνης τῆς Ἡμέρας, τὴν Βασιλικὴ στέψη, ἀναγόρευση καὶ ἐνθρόνιση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν προγονικὸ θρόνο του ὡς Βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ βασιλικὴ ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς σημαντικότερες ιδιότητες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα στὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο. Τὰ δύο κυριότερα γεγονότα στὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτεται ἡ ιδιότητά Του αὐτὴ εἶναι ἡ Γέννηση καὶ ἡ Σταύρωση. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Θεοτόκου ἀνέφερε σχετικὰ: «οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.»². Ὁ Ζαχαρίας, ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρομοῦ, μετὰ τὴν γέννηση τοῦ υἱοῦ του ἀναφερόμενος στὸ Μεσσία προεφήτευσε λέγων: «Εὐλογητὸς Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ...»³. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς γνήσιος ἀπόγονος τῆς γενιᾶς τοῦ Δαβὶδ εἶχε νόμιμα βασιλικά δικαιώματα ἐπάνω στὸν θρόνο τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Γαβριὴλ βεβαίωσε τὴν Θεοτόκο ὅτι ὁ Υἱὸς τῆς θα βασιλεύσει αἰῶνια ἐπάνω στὸν Οἶκο τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ Οἶκος τοῦ Ἰσραήλ ἔχει τὴν ἀφετηρία του στὸ πρόσωπο τοῦ Ἀβραάμ. Ὅταν ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν Ἀβραμ τοῦ εἶπε: «Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου εἰς τὴν γῆν, ἣν ἂν σοι δείξω· καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε καὶ μεγαλύνω τὸ ὄνομά σου, καὶ ἔσῃ εὐλο-

* Κατὰ Ἰωάννην, 19.19

γητός· καὶ εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε, καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.»⁴. Καὶ πάλι ὅταν ὁ Θεὸς μὲ τὴν μορφὴν τριῶν ἀγγέλων ἐμφανίστηκε στὸν Ἀβραὰμ στὴ Δρυ τοῦ Μамβρῆ Ἐκεῖνος τοῦ προεῖπε: «Ἀβραὰμ δὲ γινόμενος ἔσται εἰς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.»⁵. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος λίγο μετὰ τὸν Εὐαγγελισμό της, ἀσπαζόμενη τὴν Ἐλισάβετ μεγαλύνει τὸν Θεὸ διότι: «ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους, καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.»⁶.

Ὁ Ἰσραὴλ, ποὺ σημαίνει «νοὺς ὁρῶν τὸν Θεόν», δὲν εἶναι ἔθνος μὲ συγγένεια αἵματος, ἀλλὰ πίστεως. Ὁ Πατριάρχης τοῦ Ἰσραὴλ, Ἀβραάμ, ὑπήκουσε τὸν Θεὸ καὶ ἐγκατέλειψε τὴν κατὰ σάρκα συγγένειά του καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν γῆ ποὺ τοῦ ὑπέδειξε ὁ Θεός. Καὶ ἐπίστευσε τὴν ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, μολονότι νεκρωμένο ἦταν τὸ σῶμα του, ὅτι θὰ γεννήσει υἱὸ καὶ θὰ γίνει πατέρας πολλῶν ἐθνῶν. Μερικοὺς αἰῶνες ἀργότερα, ὅταν τὰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἐξῆλθαν στὴν ἔρημο μετὰ τὴν αἰχμαλωσία τῆς Αἰγύπτου, ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μωυσέως ὑποσχέθηκε: «καὶ νῦν ἐὰν ἀκοὴ ἀκούσητε τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ἐμὴ γὰρ ἐστὶν πᾶσα ἡ γῆ· ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασιλείον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον.»⁷. Ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἀποδέχθηκε τὴν Διαθήκη τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Θεὸς ἀνέλαβε τὸν Ἰσραὴλ ὡς περιούσιο λαὸ καὶ ἔθνος ἅγιό Του, δηλαδὴ ὡς Θεὸς πρὸς τοὺς πιστοὺς καὶ Βασιλεὺς πρὸς τοὺς ὑπηκόους Του.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἦταν καὶ Βασιλεὺς τοῦ λαοῦ Του βεβαίωσε ὁ Ἰδιος, ὅταν ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ θέλησε νὰ περάσει ἀπὸ τὴν περίοδο τῶν Κριτῶν στὸ Βασιλικὸ πολίτευμα. Τότε ὁ λαὸς ζήτησε ἀπὸ τὸν τελευταῖο Κριτὴ καὶ Προφῆτῃ Σαμουὴλ: «καὶ νῦν κατάρτισον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη...»⁸ καὶ ὅταν ὁ Σαμουὴλ προσπάθησε νὰ μεταπείσει τοὺς Ἰσραηλῖτες, ἐκεῖνοι δήλωσαν: «Οὐχί, ἀλλ' ἡ βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς κατὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ δικάσει ἡμᾶς βασιλεὺς ἡμῶν καὶ ἐξελεύσεται ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν.»⁹. Στὸν Σαμουὴλ κακοφάνηκε αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ: «καὶ ἦν πονηρὸν τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαμουὴλ, ὡς εἶπαν Δὸς ἡμῖν βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καὶ προσήξατο Σαμουὴλ πρὸς κύριον. Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Σαμουὴλ Ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ καθὰ ἂν λαλήσωσιν σοί· ὅτι οὐ σὲ ἐ-

ξουθενήκασιν, ἀλλ' ἡ ἐμὲ ἐξουθενώκασιν τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν.»¹⁰. Ὁ Σαμουὴλ μὲ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἔχρισε πρῶτο βασιλιὰ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Σαούλ. Ὅταν ἐκεῖνος παρήκουσε τὸν Θεὸ καὶ πορεύθηκε μὲ ἀσέβεια ἐνώπιόν Του, Ἐκεῖνος ἔδωσε ἐντολὴ στὸν Σαμουὴλ νὰ χρίσει νέο βασιλέα τὸν Δαυίδ (περ. 1005-966 π.Χ.), πού καταγόταν ἀπὸ τὴν ταπεινὴ γενιὰ τοῦ Ἰεσσαὶ ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ.

Ὅταν ὁ Δαυίδ οἰκοδόμησε τὰ Ἱεροσόλυμα ὡς πρωτεύουσα τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ, τότε ὁ προφῆτης Νάθαν τοῦ μετέφερε τὴν ὑπόσχεση τοῦ Κυρίου γιὰ τὴν καταγωγὴ τοῦ Μεσσία ἀπὸ τὴν γενιὰ του. Συγκεκριμένα ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε στὸν Δαυίδ ὅτι: «...καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἐτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα. ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν...καὶ πιστωθήσεται ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐνώπιον ἐμοῦ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνωρθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα.»¹¹. Αὐτὴ ἦταν ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν γέννηση τοῦ Μεσσία ἀπὸ τὴν γενιὰ τοῦ Δαυίδ καὶ τὴν αἰώνια βασιλεία του. Τὸν Δαυίδ διαδέχτηκε ὁ υἱὸς του Σολομῶν (966-926 π.Χ.), ὁ ὁποῖος οἰκοδόμησε τὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔμεινε γνωστὸς γιὰ τὴν Σοφία του. Ὅμως ὁ Σολομῶν ἦταν φιλογύναιος καὶ ἔλαβε γυναῖκες ἄλλοεθνεῖς, οἱ ὁποῖες τὸν μύησαν στὴν λατρεία τῶν θεῶν τους καὶ οἰκοδόμησε εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς. Καὶ ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε ὅτι ἐπειδὴ δὲν φύλαξε τὰ προστάγματά του: «δι-αρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω αὐτὰ διὰ Δαυίδ τὸν πατέρα σου· ἐκ χειρὸς υἱοῦ σου λήψομαι αὐτήν. πλὴν ὅλην τὴν βασιλείαν οὐ μὴ λάβω· σκῆπτρον ἐν δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ Δαυίδ τὸν δούλόν μου καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν ἣν ἐξελαξάμην.»¹².

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σολομῶντα, τὸν διαδέχτηκε ὁ υἱὸς τοῦ Ροβοάμ. Στὰ χρόνια τοῦ ἀποστάτησαν οἱ περισσότερες φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φυλὲς τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν. Οἱ ἄλλες φυλὲς ἱδρύσαν τὸ Βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ μὲ πρῶτο βασιλιὰ τὸν Ἱεροβοάμ Α' καὶ πρωτεύουσα τὴν Συχέμ. Τὸ βασίλειο αὐτὸ διατηρήθηκε μέχρι τὸ ἔτος 722 π.Χ., ὅταν τὸ κατέλυσαν οἱ Ἀσσύριοι. Ἡ γενιὰ τοῦ Δαυίδ συνέχισε νὰ βασιλεύει στὸ Βασίλειο τοῦ Ἰούδα μὲ πρωτεύουσα τὰ Ἱεροσόλυμα. Τὸ Βασίλειο τοῦ Ἰούδα καταλύθηκε ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα τὸ ἔτος 586 π.Χ., ὅταν

βασίλευε ὁ Σεδεκίας ποὺ ὑπῆρξε ὁ τελευταῖος βασιλιάς τοῦ Ἰουδα. Ἀπὸ τότε καὶ μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ δὲν εἶχε βασιλεία. Οἱ ἐπικυρίαρχοι Βαβυλώνιοι, Πέρσες καὶ Ἕλληνες ποὺ τοὺς διαδέχτηκαν μὲ τὴν σειρά χρησιμοποίησαν πολιτικούς διοικητὲς γιὰ νὰ κυβερνήσουν τὴν Ἰουδαία. Κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνες ἐμφανίστηκαν τοπικοὶ βασιλεῖς οἱ Ἀσμοναῖοι καὶ στὰ χρόνια τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου ὁ Ἡρώδης, ἀλλὰ κανεὶς τους δὲν εἶχε σχέση μὲ τὴν βασιλικὴ γενιὰ τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἐπανεμφανίστηκε πάλι μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ἡ προοπτικὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Ἰσραὴλ συνέβη κατὰ τὴν Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἄγγελος, ὅταν εὐαγγελίστηκε τοὺς ποιμένες, βεβαίωσε πὼς γεννήθηκε ὁ Μεσσίας στὴν πόλιν τοῦ Δαυὶδ: «ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην...ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ»¹³, ἐνῶ οἱ μάγοι ἀναζητοῦσαν τὸν Βασιλῆα τῶν Ἰουδαίων: «ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ»¹⁴. Ἡ ἀναγγελία αὐτὴ εἶχε συνταρακτικὰ ἀποτελέσματα: «Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται»¹⁵. Ὁ Ἡρώδης γνῶριζε καλὰ ὅτι ὁ νόμιμος βασιλιάς τῶν Ἰουδαίων ποὺ ἀναζητοῦσαν οἱ Μάγοι ἦταν ὁ Μεσσίας ἢ Χριστός.

Ἡ βασιλικὴ ιδιότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διαφαίνεται ἡ ἀπηχεῖται σὲ διάφορα γεγονότα τοῦ ἐπίγειου βίου του. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ξεκίνησε τὴν δημόσια διδασκαλία του κήρυττε: «μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹⁶, καὶ περιόδευε: «κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας»¹⁷. Ὁ Ναθαναὴλ, ὅταν ὁ Κύριος τοῦ εἶπε ὅτι τὸν εἶδε κάτω ἀπὸ τὴν συκιὰ νὰ προσεύχεται, ὁμολόγησε: «ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ». Καὶ πάλι, ὅταν ἀπέστειλε τοὺς δώδεκα μαθητὲς Του, τοὺς ἔδωσε ἐντολή: «πορευόμενοι κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹⁸. Ὅταν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδινε ἐντολὴν στοὺς μαθητὲς του νὰ μὴν ὀρκίζονται, ἐμμέσως ἀποκάλεσε τὸν Μεσσία, δηλαδὴ τὸν ἑαυτό του, Μεγάλον Βασιλιά, ποὺ ἔχει ὡς Βασιλικὴ πόλιν του τὰ Ἱεροσόλυμα: «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμῶσαι ὅλως ...μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως»¹⁹. Ὁ ὅρος «Μέγας Βασιλεὺς» ἀποτελεῖ ἐπίσημο τίτλο ἀρ-

χαίων οίκουμενικῶν βασιλειῶν, ὅπως τῆς Περσικῆς. Ὅταν οἱ φοροεισπράκτορες ρώτησαν τὸν Ἀπόστολο Πέτρο, ἐὰν ὁ διδάσκαλος πληρώνει φόρο, Ἐκεῖνος παραδέχτηκε ἐμμέσως ὅτι εἶναι Υἱὸς Βασιλέως: «τί σοὶ δοκεῖ Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;... ἄραγε ἐλεύθεροι εἰσὶν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς...»²⁰.

Ἡ σημαντικότερη περίσταση κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποκαλύπτει τὸ βασιλικὸ του ἀξίωμα εἶναι ἡ περιγραφή τῶν γεγονότων τῆς Κρίσεως κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία Του. Ἀφοῦ φανεῖ ὁ Σταυρὸς στὸν Οὐρανὸ καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενος πάνω στίς νεφέλες καὶ συγκεντρωθοῦν οἱ ἐκλεκτοί του καὶ ἀναστηθοῦν οἱ νεκροί: «τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν...»²¹. Ἡ Κρίση, ἡ ἀπόδοση δικαιοσύνης, ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα λειτουργήματα τοῦ Βασιλικοῦ ἀξιώματος.

Ἡ βασιλικὴ ιδιότητα τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύφθηκε πλήρως κατὰ τὰ Θεῖα Πάθη Του. Ὁ Ἰησοῦς μῆκε στὰ Ἱεροσόλυμα ὡς βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ πώλου ὄνου κατὰ τὸ γεγραμμένον: «εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοὶ πρᾶν καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου»²², ἀλλὰ ἔλαχε καὶ ἀπὸ τὸν λαὸ ὑποδοχῆς θριαμβευτοῦ βασιλέως: «ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες: ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα: τίς ἐστὶν οὗτος;»²³. Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἀναφέρει ἀκόμη πῶς ξεκάθαρα: «εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.»²⁴ καὶ «...ὄχλος πολὺς... ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξήλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ»²⁵. Τὰ βαῖα τῶν φοινίκων εἶναι σύμβολα νίκης. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑποδέχτηκαν τὸν Ἰησοῦ ὡς νικητὴ κατὰ τοῦ θανάτου, ἀναγνωρίζοντας στὸ πρόσωπό του τὸν διάδοχο τῆς Βασιλικῆς γενιᾶς τοῦ Ἰούδα καὶ πιθανῶς τὸν μελλοντικὸ νικητὴ τῶν Ρωμαίων. Ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι συνέλα-

βαν καὶ ὁδήγησαν τὸν Χριστὸν στὸν Πιλάτο, τὸν παρέδωσαν μὲ τὴν κατηγορία: «τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.»²⁶, ἐκεῖνος τὸν ρώτησε: «σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;»²⁷. Ὁ Ἰησοῦς δὴλῳσε τότε: «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.»²⁸. Ὁ Κύριος ὡς Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Ἐπουρανίου Παμβασιλέως εἶχε ἀπὸ πάντοτε τὴν Βασιλεία του στὸν Οὐρανό. Ὁ τονισμὸς τοῦ «νῦν» σὲ αὐτὴ τὴ σκηνή, ὅπως θὰ δοῦμε, ξεχωρίζει μὲ ἔμφαση τὸ παρὸν τῆς συνομιλίας τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν Πιλάτο ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ πρόκειται νὰ ἀκολουθήσουν στὸ ἄμεσο μέλλον.

Ὁ Πιλάτος ἀφοῦ δὲν βρῆκε καμμία ἐνοχὴ σὲ Ἐκεῖνον ρώτησε τοὺς Ἰουδαίους: «ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;». Κι ὅταν ἐκεῖνοι ἀρνήθηκαν, Τὸν παρέδωσε στοὺς στρατιῶτές του, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ πρῶτα μαστίγωσαν μὲ φραγγέλιο τὸν Ἰησοῦ, τοῦ φόρεσαν τὰ σύμβολα βασιλικῆς ἐξουσίας, τὸν ἀκάνθινο στέφανο, τὸ καλαμένιο σκήπτρο καὶ τὴν πορφυρὴ χλαμύδα καὶ τὸν ἐνέπαιξαν: «καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων»²⁹. Κι ὅταν ὁ Πιλάτος προσπάθησε πάλι νὰ Τὸν ἐλευθερώσει καὶ δὲν τὸν ἄφησαν οἱ Ἰουδαῖοι: «ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λιθόστρωτον...καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον ἄρον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.»³⁰. Μάλιστα ὁ Ἰωάννης κάνει μία παύση στὸ σημεῖο αὐτὸ προκειμένου νὰ ξεχωρίσει τὴν σκηνὴ αὐτὴ ἀπὸ ὅλη τὴν προηγούμενη ἀφήγησή του, σημειώνοντας ὅχι μόνο τὸν τόπο: «ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθὰ», ἀλλὰ ἀκριβῶς καὶ τὸν χρόνον: «ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει ἕκτη». Ὅταν σταύρωσαν τὸν Χριστό: «ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένος· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων...καὶ ἦν γεγραμμένος Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ»³¹.

συνεχίζεται

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Κατά Ιωάννην, 19.19	17 Κατά Ματθαῖον, 4.23
2 Κατά Λουκᾶν 1.32-33	18 Κατά Ματθαῖον, 10.7
3 Κατά Λουκᾶν, 1.67-70	19 Κατά Ματθαῖον, 5.34-35.
4 Γένεσις, 12.1-3	20 Κατά Ματθαῖον, 17.25-27
5 Γένεσις, 18.18	21 Κατά Ματθαῖον, 25.31-34
6 Κατά Λουκᾶν, 1.54-55	22 Κατά Ματθαῖον, 21.5
7 Ἑξοδος, 19.5-6	23 Κατά Ματθαῖον, 21.8-10
8 Βασιλειῶν Α', 8.5	24 Κατά Λουκᾶν, 19.38
9 Βασιλειῶν Α', 8.20	25 Κατά Ιωάννην, 12.12-13
10 Βασιλειῶν Α', 8.6-7	26 Κατά Λουκᾶν, 23.2
11 Βασιλειῶν II, 7.12-16	27 Κατά Λουκᾶν, 23.3. - Κατά Ιωάννην,
12 Βασιλειῶν III, 11.11-13	18.33
13 Κατά Λουκᾶν, 2.10-11	28 Κατά Ιωάννην, 18.36
14 Κατά Ματθαῖον, 2.1-2	29 Κατά Ματθαῖον, 27.28-29
15 Κατά Ματθαῖον, 2.3-4	30 Κατά Ιωάννην, 19.13-16
16 Κατά Ματθαῖον, 4.17	31 Κατά Ιωάννην, 19.19-20.

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ

* * *

- Εκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Απευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουςσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
Ἱστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Πανηγυρικός
γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου 1821
στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ

Τῆς κ. Εἰρήνης Σ. Χούλη, Φιλολόγου

Χαρεῖτε ἀδελφία τῇ μεγάλῃ μας γιορτῇ.
Εἰν' ἡ γιορτὴ τῆς πίστεως καὶ τῆς λευτεριάς,
ποῦ προμηνᾷ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Λυτρωτῆ
καὶ τῶν προγόνων διαλαλεῖ τὴν ἀρετῇ.

Γιὰ ἄλλη μία φορὰ πανηγυρίζουμε γιὰ δύο «Χαῖρε». Τὸ «Χαῖρε Κεχαριτωμένη Μαρία» καὶ τὸ «Χαῖρε ὦ Χαῖρε Λευτεριά». Τὸ πρῶτο «Χαῖρε» ἀναφέρεται στὴ θεομητορικὴ ἑορτῇ, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ μετέφερε στὴν Παρθένο Μαρία τὴ χαρμόσυνη ἀγγελία τῆς σύλληψης τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ δεύτερο «Χαῖρε» ἀναφέρεται στὰ μεγαλεῖα τῆς Ἐλευθερίας, στὴν ἰδέα ποῦ πυροδότησε τὸ ἐνδοξότερο καὶ σημαντικότερο γεγονὸς τῆς Ἱστορίας τοῦ Νεότερου Ἑλληνισμοῦ. Τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ἡ ὁποία, μετὰ ἀπὸ ἐννιάχρονο ἀγῶνα μὲ συντριπτικὰ ἰσχυρότατο ἀντίπαλο, ὁδήγησε στὴ δημιουργία τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Απὸ τὸ 1071 ποῦ ἡττήθηκαν τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τοὺς Σελτζούκους στὸ Ματζικέρτ, ἐντονότερα ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς πρώτης Ἀλωσης ἀπὸ τοὺς σταυροφόρους τὸ 1204 ἀλλὰ κυρίως μετὰ τὴν Ἀλωση τῆς Πόλης τὸ 1453 ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς ὁ πολίτης τοῦ Βυζαντίου ἀρχισε νὰ συνδέεται μὲ τὸ ἱστορικό του παρελθόν. Ἀρχαῖα ἑλληνικὴ κληρονομιά καὶ χριστιανικὴ πίστις ἀρχίζουν νὰ συμβιβάζονται στὴ συνείδησή του καὶ νὰ γίνονται τὰ συστατικά τῆς στοιχείᾳ. Ἡ νέα αὐτὴ ἰδεολογία ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ξύπνημα ἐνὸς ἐθνικοῦ αἰσθήματος στὸν Ἑλληνισμό, ποῦ ἀποτελεῖ πλέον τὸ μοναδικό του στήριγμα στοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνες ποῦ θὰ ἀκολουθήσουν.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ἡ Ἐκκλησία, ποῦ διατηρήθηκε ὡς θεσμὸς ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β' τὸν Πορθητῇ, ὑπῆρξε ἓνα μεγάλο καὶ διαρκές σχολεῖο ἐλπίδας, ὑπομονῆς, πνευματικῆς ἀντιστάσεως, ἠθικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐθνικῆς ἀφυπνίσεως, ὁ ἀδιαμφισβήτητος ἡγέτης καὶ καθοδηγητὴς τοῦ Γένους. Ὁ Μακεδόνας ἀγωνιστὴς Νικόλαος Κασομούλης γράφει στὰ «Ἐνθυμήματα Στρατιωτικά τῆς

Επαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων 1821 - 1833.» : «... ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὁ χαρακτήρ καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βασιλείου μας, ἐδιατηρήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ Κλήρου μας καὶ τῶν διαφόρων πεπαιδευμένων τοῦ ἔθνους μας, καὶ διὰ τῆς κοινῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Θρησκείαν...». Οἱ θυσίες τῶν Νεομαρτύρων, τὰ κρυφὰ σχολεῖα, ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴ λειτουργία τῶν αὐτοδιοικουμένων κοινοτήτων τῶν ὑποδούλων ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἦταν γιὰ τοὺς ὑπόδουλους ὅπως γράφει καὶ ὁ Απ. Βακαλόπουλος "τὸ πνευματικὸ πλαίσιο μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐκφραζόταν ἡ ἐθνικὴ τους συνείδηση, ὁλόκληρος ὁ κόσμος τους, ποὺ ἐκλείνε μέσα του τὸ ἔνδοξο παρελθὸν καὶ τὶς ἐλπίδες ἀπολυτρώσεως"

Ὁ παράγοντας ποὺ κατόρθωσε νὰ ἐνεργοποιήσει καὶ νὰ συνενώσει τὶς δυνάμεις τοῦ ἔθνους γιὰ τὴν Ἐπανάσταση ἦταν ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, τῆς ὁποίας οἱ ἰδρυτὲς πίστευαν ὅτι τὸ ἔθνος μπορεῖ νὰ ἀπελευθερωθεῖ στηριζόμενο ἀποκλειστικὰ στὶς δικές του δυνάμεις, τὸν κλῆρο, τοὺς προκρίτους, τοὺς μεγαλοκτηματίες, τοὺς ἐμπόρους, τοὺς ἐμπειρους ναυτικούς, τοὺς λόγιους, τοὺς Φαναριώτες, τοὺς κλέφτες καὶ τοὺς ἀρματολούς, τὸν ἀκτήμονα καὶ καταπιεσμένο ἑλληνικὸ λαὸ τῆς ὑπαίθρου. Ἡ ἐπιτυχία τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας νὰ ὀδηγήσει ἐξήμισυ χρόνια μετὰ τὴν ἰδρυσὴ της τὸ ἔθνος σὲ ἐπανάσταση ὀφειλόταν κυρίως στὸ βαθὺ θρησκευτικὸ καὶ ἐθνικὸ αἶσθημα τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποὺ ἦταν ἔτοιμοι νὰ δεχτοῦν τὸ πατριωτικὸ κάλεσμα τῆς Ἐταιρείας καὶ νὰ φυλάξουν μυστικὴ τὴν ὑπαρξὴ της.

Μόνο ἔτσι μποροῦσε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ Παλιγγενεσία. Καὶ μόνο ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ βαθειὰ πίστη τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ 1821. "Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος" ξεκινᾷ ἡ προκήρυξη τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1821, ὅταν κήρυττε τὴν Ἐπανάσταση ἀπὸ τὸ ἱάσιο τῆς Μολδοβλαχίας, ποὺ ἔμελλε νὰ πνιγεῖ στὸ αἷμα, ἀφοῦ ὁμως ἔστησε ἠθικὰ τρόπαια στὸ Δραγατσάνι μὲ τὴ θυσία τὸ Ἱεροῦ Λόχου, στὸ Σκουλένι καὶ τὴ Μονὴ τοῦ Σέκου. Τὴν ἴδια ὥρα στὴν Εὐρώπῃ ἐπικρατοῦσε τὸ πνεῦμα τῆς Ἱερῆς Συμμαχίας, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821, ἓνας καθαρὰ ἐθνικοαπελευθερωτικὸς ἀγῶνας, ἦταν ἀναμενόμενο νὰ ἐκληφθεῖ ἀπὸ τὶς Μεγάλες Δυνάμεις ὡς ἓνα κίνημα ἀνατρεπτικὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς

νομιμότητας, ως εξέγερση έναντίον του νομίμου ήγεμόνος, δηλαδή του σουλτάνου. Τελικώς, ή αποστολή ευρωπαϊκών στρατευμάτων για την καταστολή της ελληνικής εξέγερσεως, όπως είχε προτείνει ο Μέττερνιχ, ευτυχώς απέφεύχθη, χάρη στη διπλωματική δράση του Ιωάννη Καποδίστρια, που υπηρέτησε ως υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας και ήταν έμπιστος του τσάρου.

Έτσι κατάφερε να εδραιωθεί ή Έπανάσταση στην Ελλάδα και να γραφτούν λαμπρές σελίδες θριάμβων στη στεριά και στη θάλασσα. Στη Γραβιά, στο Βαλιέτσι, στη ναυμαχία της Έρεσου, στην Τριπολιτσά, στη Χίο με την ανατίναξη της τουρκικής ναυαρχίδας, στα Δερβενάκια, στη ναυμαχία του Γέροντα, στους Μύλους, στην Αράχοβα, στο Μακρυνόρος. Το ίδιο λαμπρές είναι και οι σελίδες των θυσιών που χρειάστηκε ο Αγώνας, που χρειάστηκε για να βλαστήσει το δέντρο της λευτεριάς. Η θυσία του Διάκου στην Αλαμάνα και του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι, ή καταστροφή της Χίου, της Κάσου, των Ψαρών, οι απώλειες στο Σούλι, το Πέτα και τη Νάουσα και ή κορωνίδα των θυσιών, ή ήρωική έξοδος του Μεσολογγίου.

Τα γεγονότα όμως είναι οι άνθρωποι που βρίσκονται πίσω τους και στη συγκεκριμένη περίπτωση ήρωικές μορφές, που καθεμιά με το προσωπικό της παράδειγμα διδάσκει στους αιώνες το μάθημα της θυσίας για τα ιδανικά, την αὐταπάρνηση, πώς «κάλλιο 'ναι μίας ὥρας ἐλεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνους σκλαβιά και φυλακή». Ανδρουτσος, Κολοκοτρώνης, Πλαπούτας Δεληγιάννης, Διάκος, Καραϊσκάκης, Παπαφλέσσας, Μακρυγιάννης, Μπότσαρης, Νικηταράς, Μπουμπουλίνα, Μαντώ Μαυρογένους, Μιαούλης, Κανάρης και πολλοί άλλοι περισσότερο ή λιγότερο γνωστοί, μά και παντελώς άγνωστοι, αγωνιστές της ελευθερίας. «Όταν αποφασίσαμε να κάμωμεν την Έπανάστασιν,» είπε ο Κολοκοτρώνης στον περίφημο λόγο του στην Πνύκα, «δέν έσυλλογισθήκαμε ούτε πόσοι είμεθα, ούτε πώς δέν έχουμε άρματα, ούτε ότι οι Τούρκοι έβαστούσαν τα κάστρα και τας πόλεις, άλλ' ως μία βροχή έπεσεν εις όλους μας ή έπιθυμία της Έλευθερίας μας και όλοι, και οι Κληρικοί και οι Προεστοί και οι Καπεταναίοι και οι Πεπαιδευμένοι και οι Έμποροι, μικροί και μεγάλοι, όλοι έσυμφωνήσαμεν εις αυτόν τον σκοπόν, και εκάμαμεν την έπανάστασιν». Με το δικό του μοναδικό τρόπο περιγράφει τον άπε-

λευθερωτικό αγώνα του Γένους ο πατριώτης μας Γιώργης Κρόκος στην «Ελληνιάδα» του:

*Λιωτό μολύβι ή λεβεντιά. Κι απ' τη Βλαχιά ως την Κρήτη
γιομίζει αλαλητό ή στεριά κι η θάλασσα βουρκώνει,
μπουρλότα είν' τὰ βραχόνησα, σαλεύουν, ταξιδεύουν
καί στη φρεγάτα την Τουρκιά γαντζώνονται κι ανάβουν.
Τρίβει τὰ μάτια του ο Βοριάς, τριζοβολάει ο κόσμος,
οί τύραννοι έχουν σύγκρυσ, κι απ' την πολλή τρεμούλα
πέφτουν στη γη τὰ δόντια τους, λυούνται οί κορμοδεσιές τους,
γιομίζουν φέσια οί λαγκαδιές και τὰ πελάη σαρίκια.*

Ο μεγάλος αυτός αγώνας έχει τεράστια διαχρονική παιδευτική σημασία όχι μόνο γιατί αποκάλυψε τις ἀρετές των Ελλήνων αλλά και τὰ ἐλαττώματά τους, παραδείγματα που μπορούν νὰ χτίσουν ολοκληρωμένες προσωπικότητες και νὰ αποτρέψουν λάθη ὀλέθρια καὶ ὀδυνηρά του παρελθόντος. Δύο ἐμφύλιοι πόλεμοι μεταξύ τῶν ἐτῶν 1823 -1825 ἀνάμεσα σὲ στρατιωτικούς καὶ πολιτικούς είχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐξασθένηση τῆς Ἐπανάστασης καὶ τὸ σοβαρὸ κίνδυνο τῆς ἀποτυχίας της. Ὑψιστο τὸ ἱστορικὸ δίδαγμα. Μόνο ἂν ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀδελφοσύνη ἐπικρατήσουν τῆς διχόνοιας καὶ τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ, μόνο τότε θὰ μπορέσουν οἱ Ἕλληνες νὰ μεγαλουργήσουν καὶ νὰ κάνουν τὸν ὑπόλοιπο κόσμο νὰ ὑποκλιθεῖ μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τους. Πάντοτε ἐπὶκαιρὰ τὰ λόγια του στρατηγοῦ Μακρυγιάννη «... νὰ μὴν λέγει οὔτε ὁ δυνατὸς «ἐγώ» οὔτε ὁ ἀδύνατος. Σέρετε πότε νὰ λέγει ὁ καθεὶς «ἐγώ»; Ὅταν ἀγωνιστεῖ μόνος του καὶ φκιάσει ἢ χαλάσει, νὰ λέγει «ἐγώ»· ὅταν ὁμως ἀγωνίζονται πολλοὶ καὶ φκιάνουν, τότε νὰ λένε «ἐμεῖς». Εἴμαστε εἰς τὸ «ἐμεῖς» κι ὄχι εἰς τὸ «ἐγώ». Καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μάθομεν γνώση, ἂν θέλομεν νὰ φκιάσομεν χωριόν, νὰ ζήσομεν ὅλοι μαζί».

Ἡ αὐλαία τῆς Ἐπανάστασης κλείνει μὲ τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1830, ποὺ σηματοδοτεῖ καὶ τὴν αἵσια ἐκβασὴ τῆς μὲ τὴ δημιουργία τοῦ πρώτου ἀνεξάρτητου Ἑλληνικοῦ Κράτους μὲ κυβερνήτη τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια. Οἱ Ἕλληνες ἀπέδειξαν πῶς κανένας λαὸς δὲ μένει ὑπόδουλος ὅταν πάρει τὴν ὑπερτατὴ ἀπόφαση νὰ ζήσει ἐλεύθερος ἢ νὰ πεθάνει. Οἱ ἐπικοὶ ἀγῶνες τοῦ '21 ἐξαίρουν τὴν οὐσία καὶ τὴν ἀξία ποὺ ἔχουν γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀ-

τόμων καὶ τῶν λαῶν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ ὑπογραμμίζουν ὅτι ἡ δύναμη τῶν ὅπλων καὶ ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ δὲν δύνανται νὰ κάμψουν τὸ ἀδούλωτο φρόνημα τῶν ἐθνῶν.

Ἐχουν περάσει κιόλας 194 χρόνια ἀπὸ τότε κι ὁμῶς τὸ μήνυμα παραμένει ζωντανὸ καὶ ἀναλλοίωτο. Ζεῖ μέσα στὴ θύμιση τοῦ λαοῦ μας, ἡ ὁποία ἀναζωογονεῖται μὲ τὸ γιορτασμὸ τῆς ἐπετείου. Γιορτάζουμε γιὰ νὰ μάθουμε καὶ γιὰ νὰ θυμόμαστε. Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται. Μπορεῖ τὰ πρόσωπα, τὰ ὀνόματα, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος νὰ ἀλλάζουν, μὰ τὰ γεγονότα ξαναγυρίζουν μὲ ἀκρίβεια. Ὅχι μόνο εἶναι χρήσιμο λοιπὸν μὰ καὶ ἐπιβάλλεται νὰ γνωρίζουμε τὸ παρελθόν μας, γιὰ νὰ μπορέσουμε πρῶτα νὰ καταλάβουμε, μετὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε καὶ τέλος νὰ διαφεντέψουμε τὸ μέλλον μας.

Ἄς μὴν ἀντιμετωπίσουμε τὴν 25ῃ Μαρτίου σὰν ἓνα γεγονὸς ποὺ τελείωσε καὶ ἀνήκει στὸ παρελθόν, σὰν παραμῦθι ποὺ μᾶς ἀρέσει νὰ τὸ διηγούμαστε κάθε χρόνο τὴν ἴδια μέρα. Καὶ σήμερα ζοῦμε σ' ἓναν κόσμον ταραγμένο, καὶ σήμερα εἴμαστε Ἕλληνες ὅπως ἦταν ἐκεῖνοι τότε. Εἴμαστε ἴδιοι μ' αὐτοὺς ποὺ ἀποκαλούμε τώρα ἥρωες καὶ τοὺς καταθέτουμε στεφάνια. Εἴμαστε στὴν ἴδια ἡλικία καὶ ἔχουμε τὶς ἴδιες δυνάμεις. Οἱ ἥρωες δὲν εἶναι ἄλλο εἶδος ἀνθρώπων. Εἶναι κοινοί, καθημερινοί, συνηθισμένοι. Οἱ περιστάσεις πλάθουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ τοὺς ἐκμηδενίζουν ἢ τοὺς γιγαντώνουν.

Ἐμᾶς ἡ ἱστορία μας μᾶς προμηθεύει μὲ παραδείγματα μεγαλείου καὶ εἶναι κρῖμα νὰ μὴν ἀκοῦμε τὴ φωνή της. Μᾶς δείχνει τὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων μας, μᾶς φανερώνει ὥς ποῦ μπορούμε νὰ φτάσουμε καὶ τί μπορούμε νὰ πετύχουμε. Ἡ ἱστορία εἶναι ὁ καθρέφτης τοῦ χαρακτῆρα μας, ἓνας δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴν αὐτογνωσία μας. Καὶ μόνο ὅταν ἓνας λαὸς γνωρίζει ποῖος εἶναι μπορεῖ νὰ αἰσθάνεται βέβαιος γιὰ τὸ μέλλον καὶ τὴν ὑπαρξή του.

Οἱ ἐορτασμοὶ λοιπὸν δὲ γίνονται ἐπειδὴ ἔτσι εἶναι τὸ τυπικόν, οὐτε ἐπειδὴ πρέπει, ἀλλὰ γιατί εἶναι ἀπαραίτητοι γιὰ τὸ ξαναζωντάνεμα στὴ μνήμη μας κάποιων πράξεων μεγάλων καὶ θαυμαστών, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, πράξεων ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἀφεθοῦν στὸ ἔλεος τοῦ χρόνου γιὰ νὰ τίς σβῆσει, γιατί ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ζωῆς μας.

Ο «ΡΟΥΚΕΤΟΠΟΛΕΜΟΣ» ΤΟΥ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ

Τού κ. Αριστείδη Ζαννίκου, τ. Δημάρχου Θηροπούλης

Όταν τὸ 1973 ἀναζητοῦσα γραπτές, κυρίως ὁμως προφορικές μαρτυρίες γιὰ τὸ ἔθιμο τοῦ ρουκετοπόλεμου, τὸ τότε δικτατορικό καθεστῶς τῆς Στρατιωτικῆς Χούντας τὸ εἶχε σταματήσει ὡς παράνομο καὶ ἀκρῶς ἐπικίνδυνο. Βέβαια, δὲν χρειαζόταν ἡ Χουντικὴ αὐστηρὴ ἀπαγόρευση οὔτε καὶ ἡ ἀντίστοιχη τῶν Γερμανικῶν Ἀρχῶν κατοχῆς γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦν οἱ κάτοικοι τῶν Ἑνοριῶν Ἀγίου Μάρκου καὶ Παναγίας Ἐρεθιανῆς Βροντάδου, ὅτι, τὸ ἔθιμο, ποὺ πρωτοεμφανίσθηκε περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, ἦταν, ὄχι μόνον μοναδικὸ καὶ θεαματικὸ ἀλλὰ ταυτόχρονα ἐπικίνδυνο καὶ κυρίως παράνομο.

Τὴν ἐπικινδυνότητα μαρτυροῦσαν τόσο οἱ μικρές ἢ μεγάλες ὑλικές ζημιές στοὺς, ὡς ἄνω, δύο Ἱεροὺς Ναοὺς μας καὶ στὰ γύρω σπίτια, ὅσο κυρίως οἱ, ὄχι σπάνιοι, τραυματισμοὶ πολιτῶν ἀπὸ ρουκέτες. Ὅσο γιὰ τὸ παράνομο τοῦ ἔθιμου, αὐτὸ προέκυπτε καὶ συνεχίζει νὰ προκύπτει ἀπὸ πρόβλεψη σχετικοῦ νόμου ὁ ὁποῖος ἀπαγορεύει τὴν κατασκευή, κατοχὴ καὶ ρίψη πυροτεχνημάτων. Τοῦτο ἐπιτρέπεται μόνον σὲ εἰδικούς καὶ μὲ τὴν ἐπιβολὴ καὶ τήρηση αὐστηρῶν κανόνων ἀσφαλείας πρὸς ἀποφυγὴ ἀτυχημάτων καὶ καταστροφῶν.

Παρὰ ταῦτα, ὁ ρουκετοπόλεμος τοῦ Βροντάδου, κατὰ ἓνα περίεργο τρόπο, ἂν καὶ παράνομος καὶ ἐπικίνδυνος, ἀριθμεῖ ἤδη ζωὴ ἐκατὸν εἴκοσι (120) καὶ πλέον χρόνων παρὰ τίς ζημιές καὶ τοὺς τραυματισμοὺς ποὺ προκαλεῖ ἀλλὰ καὶ παρὰ τίς, κατὰ καιροὺς, ποινικὲς διώξεις καὶ καταδίκες ἀρκετῶν ρουκετατζήδων.

Προφανῶς, ἡ ἀντοχὴ τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἔθιμου καὶ ἡ συνέχισή του μὲ ἐπιμονὴ καὶ ἔνταση ἕως σήμερα, ὀφείλεται στὴν θεαματικότητα αὐτοῦ, κυρίως, ὁμως σὲ μία ιδιόμορφη ἀλλὰ σημαντικὴ «κοινωνικὴ ἀποδοχή» καί, συνακόλουθα, σὲ μία ιδιότυπη «νομιμοποίησή» του.

«Νομιμοποίηση» ποὺ προκύπτει καὶ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ ρουκετοπόλεμου ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς, κατὰ καιροὺς, ρουκετατζήδες ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῶν κατοίκων τῶν δύο «ἐμπόλεμων» Ἑνοριῶν, ἀπὸ τίς ἐκάστοτε αἰρετέες Τοπικὲς Ἀρχές ἀλλὰ καὶ τίς ἀρμόδιες Κρατικὲς Ἀρχές τοῦ νησιοῦ μας οἱ ὁποῖες, διαχρονικά, δείχνουν διακριτικὴ ἀνοχή (κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον «κά-

νουν τὰ στραβά μάτια»). Αξιοπρόσεκτο καὶ ἀξιοσημείωτο εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι παρόμοια ἀνοχή ἕως καὶ ἀποδοχή τοῦ ἐθίμου, δείχνουν, ἐπίσης διαχρονικά, τόσο οἱ Ἱερεῖς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν δύο Ἱερῶν Ναῶν «στόχων» τῶν «ἐμπόλεμων ρουκετατζήδων», ὅσο καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ποὺ ποίμαναν τὸ ποῖμνιο τῆς Χίου ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως καὶ καθιερώσεως τοῦ ἐθίμου ἕως καὶ σήμερα.

Τοῦτο τὸ τελευταῖο ἴσως εἶναι καὶ τὸ πλεόν ἐντυπωσιακὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ρουκετοπόλεμου λαμβανομένου μάλιστα ὑπόψη τοῦ γεγονότος ὅτι, κατὰ ἀσφαλεῖς καὶ ἔγκυρες πληροφορίες μας, πρωτοπόροι τοῦ ἐθίμου, μεταξὺ ἄλλων, ἀναφέρονται ὁ ἀείμνηστος παπᾶ Λιωνῆς Μενῆς καὶ ὁ, νεαρὸς τότε, υἱὸς τοῦ ἀείμνηστου παπᾶ Ἀγαπητοῦ Βασιλάκη, Μᾶρκος, ὁ μετέπειτα δάσκαλος, Ἱερέας, ἱστοριοδίφης καὶ συγγραφέας, ἀείμνηστος παπποὺς τοῦ σημερινοῦ Μητροπολίτη μᾶς κ.κ. Μάρκου.

Ἱστορικά, ὅπως φανερῶνει ἔγγραφο ποὺ ἐντόπισε ἡ κ. Γιουλία Φαράκλα – Φράγκου στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, μόνο ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Χίου κύριος Κων/νος Δεληγιάννης, ὄχι αὐτοβούλως, ἀλλὰ κατόπιν σχετικῆς διαταγῆς τῶν Τούρκικων Ἀρχῶν Κατοχῆς, ἀπευθύνει ὁδηγίες πρὸς τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς πιστοὺς προτρέποντάς τους νὰ «ἀπέχουν ἀπὸ τὴ χρήση πυροβολισμῶν καὶ πυροτεχνημάτων» πρὸς ἀποφυγὴ ἀτυχημάτων. Τὸ ἔγγραφο, ποὺ φέρει ἡμερομηνία 28 Μαρτίου 1895, ἀποδεικνύει ὅτι, ὄντως, τὰ χρόνια ἐκεῖνα, εἶχε ἀρχίσει ἡ χρήση πυροτεχνημάτων, ἄρα νὰ καθιερῶνεται καὶ ὁ ρουκετοπόλεμος, ὁ ὁποῖος πῆρε τὴ θέση τῶν κανονακιῶν ποὺ βρίσκοταν στὶς αὐλές τῶν δύο «ἐμπόλεμων» Ἐκκλησιῶν καί, μὲ κανονιοβολισμοὺς τῶν ὁποίων, οἱ τότε πιστοί, γιόρταζαν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Τὰ κανονάκια αὐτὰ κατασχέθηκαν ἀπὸ τίς Τούρκικες Ἀρχές τὸ ἔτος 1889 ἐπειδὴ, κάποιοι θερμόαιμοι, δὲν ἀρέστηκαν στὴν γόμωση αὐτῶν μὲ μπαροῦτι, ἀλλὰ ἔβαλαν μέσα βότσαλα ἀπὸ τίς αὐλές τῶν δύο Ἐκκλησιῶν «κανονιοβολώντας». ἔτσι κυριολεκτικὰ τὸν «ἀντίπαλο» Ἱερὸ Ναὸ τὴν ὥρα τῆς Ἀνάστασης.

Τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφο, λόγῳ τῆς ἱστορικότητάς του, καταχωροῦμε καθαρογραμμένο ἀλλὰ καὶ ὡς ἔχει, εὐχαριστώντας τὴν ἀγαπητὴ Γιουλία γιὰ τὴν πρόθυμη συμβολή της στὴ δημοσιοποίησιν αὐτοῦ. Κλείνοντας, ἐπιθυμῶ νὰ ἐπισημάνω ὅτι, ἡ τρομακτικὴ, ἐκτὸς πάσης λογικῆς, ποσοτικὴ αὐξηση τῶν ρουκετῶν, ἀφ' ἑνὸς αὐξάνει ἀνάλογα

τους κινδύνους ατυχημάτων καὶ ζημιῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου προκαλεῖ δικαιολογημένες ἀντιδράσεις τῶν θιγομένων ἐνοριτῶν Ἀγίου Μάρκου καὶ Παναγίας Ἐρεθιανῆς, οἱ ὅποιοι κυριολεκτικὰ νοιώθουν «τρόμο καὶ φόβο» «πολιορκημένοι» ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τους, ὅπως «πολιορκημένοι» νοιώθουν ἐπίσης καὶ ὅσοι πιστοὶ προσέρχονται στοὺς δύο Ἱεροὺς Ναοὺς μας «μετὰ φόβου καὶ τρόμου» γιὰ νὰ παρακολουθήσουν καὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν Ἀναστάσιμη Λειτουργία.

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν «μαζικοποίηση» τοῦ ἐθίμου, ποὺ τὸ ἔχει μετατρέψει ἀπὸ τοπικὸ ἔθιμο σὲ ἐμπορικὴ «τουριστικὴ ἀτραξιὸν», πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν πάντες, ἂν θέλουμε ὁ πατροπαράδοτος ρουκετοπόλεμος νὰ ἐπιβιώσει καὶ στὸ μέλλον.

Βροντάδος, Ἀπρίλιος 2015

* * *

Ἀπὸ τὸ χειρόγραφο βιβλίο «1887 ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου μέ σχέδια ἐξερχομένων ἐγγράφων

Ἐπικολημένο 1 στο ἐσωτερικὸ τοῦ Β' Εξωφύλλου - Μεταγραφή

Εὐλαβέστατοι, ἐντιμοὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά. Κατὰ προνοητικὴν καὶ νόμιμον διαταγὴν τῆς σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς Διοικήσεως προτρεπόμεθα καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἵνα ὅσοι τῶν χριστιανῶν μεταχειρίζεσθε τοὺς πυροβολισμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ πυροτεχνήματα κατὰ τὰς προκειμένας πανσέπτους ἡμέρας ἀπέχητε τῶν τοιούτων, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐπισυμβαινόντων δυστυχημάτων, τῶν ὁποίων πολλὰ τὰ θλιβερὰ παραδείγματα, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων κατὰ τῶν τοιούτων ποινῶν. Ἀντὶ δὲ τῆς ἀσχημίας ταύτης καὶ [[ὑβρεως]] προσβολῆς κατὰ τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας, καὶ ἀταξίας καὶ ἀνησυχίας [[τὴν]] πρὸς τὴν πολιτείαν, ἐορτάσητε τὰς σωτηρίους ταύτας ἡμέρας χριστιανοπρεπῶς καὶ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς. Ἡ δὲ χάρις τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Σωτῆρος Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν καὶ νῦν καὶ πάντοτε.

Ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει 1895 Μαρτίου 28.

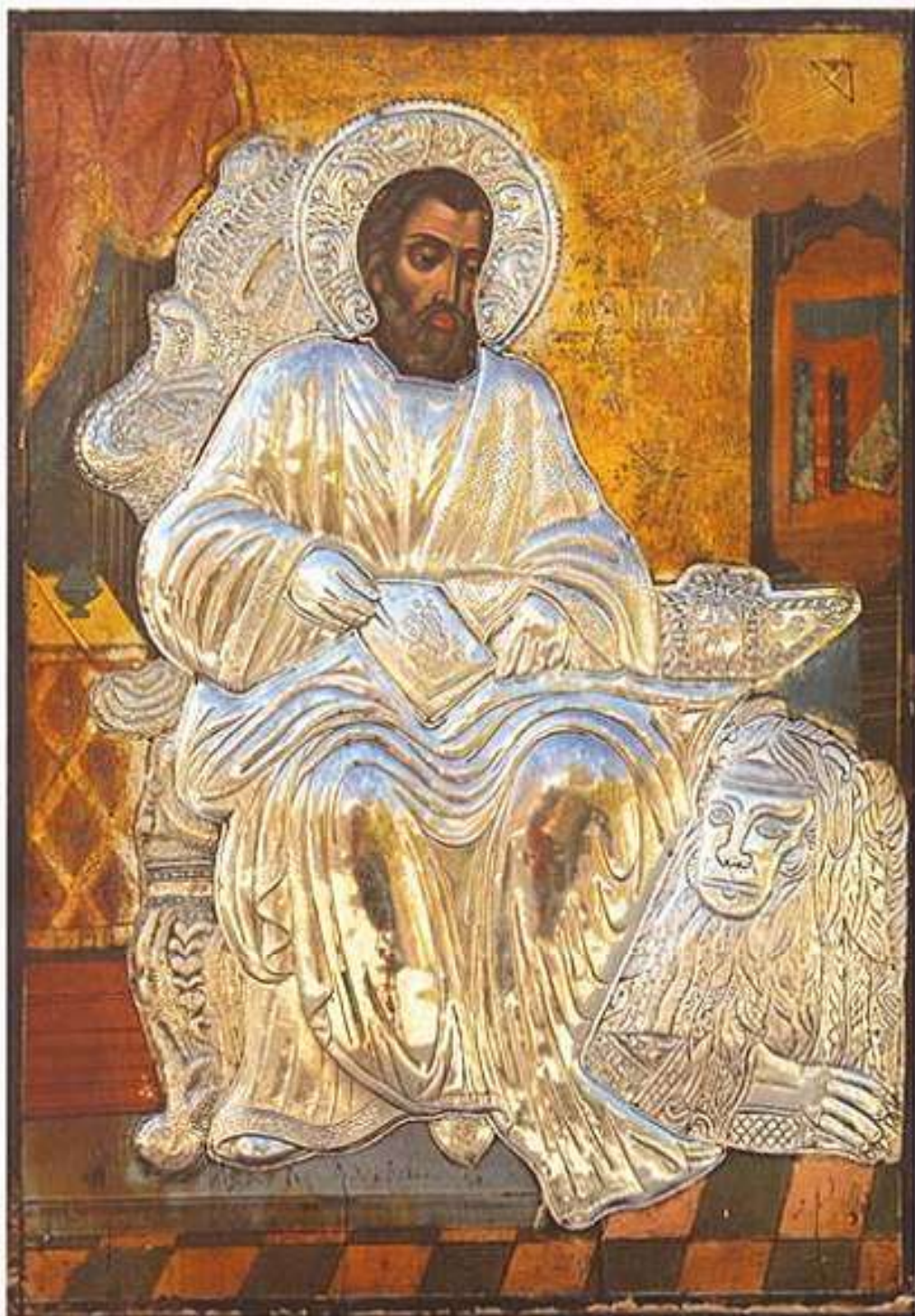
. . .

Άποψις Καρδαμύλων, διακρινομένου τοῦ Ἱ. Παρεκκλησίου Ἀγίου Μάρκου.

Ὁ Ρουκετοπόλεμος.

Ἱερά Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου
εἰς τὸν ὁμώνυμον Ἱ. Ναὸν Βροντάδου (ἔργον 1879).